

NATUURPUNT

Markvallei

Driemaandelijks ledentijdschrift - jrg. 42 - nr.2 - April 2023

Steun de Rooyborstjes voor meer natuur

't Bieteutje

Natuurpunt Markvallei

Natuurpunt vzw is een vereniging voor natuurbehoud en landschapszorg in Vlaanderen. Met meer dan 130.000 aangesloten gezinnen en 6.000 vrijwillige medewerkers is Natuurpunt de belangrijkste vereniging voor natuurbehoud en landschapszorg in Vlaanderen.

Tot haar kerntaken rekent de vereniging natuurbehoud en -beheer, landschapszorg, beleidswerking, natuurbeleving, natuurstudie, vorming en educatie.

Natuurpunt beheert meer dan 26.000 hectare Vlaamse natuur in 500 verschillende natuurgebieden. De vrijwilligers nemen het initiatief: ze zorgen voor aankoop, beheer en openstelling van natuurgebieden. Daarbij worden ze bijgestaan door professionele ploegen.

Natuurpunt Markvallei is de afdeling van Natuurpunt in de gemeenten Rijkevorsel, Hoogstraten en Baarle-Hertog. Zij werkt met haar vrijwilligersgroep vanuit Bezoekerscentrum De Klapenster in Wortel Kolonie. Hier ontvangt de afdeling zoveel mogelijk mensen die geïnteresseerd zijn in de natuur.

Natuurpunt Markvallei is daarnaast een vereniging. We maken veel plezier samen. We organiseren cursussen, lezingen, wandelingen, uitstapjes, buitenlandse excursies, ... En iedereen is welkom!

Lid worden? Schrijf 30 euro over op rekening BE17 230 00442 3321 met vermelding 'nieuw lid Natuurpunt Markvallei'. Als lid ontvangt u automatisch het nationaal contactblad 'Natuur.blad' en 't Bieteutje. Je geniet

daarnaast van tal van voordelen.

Andere geïnteresseerden kunnen een jaarabonnement op 't Bieteutje nemen door overschrijving van 8 euro op rekening IBAN BE73 8601 1267 3360 van Natuurpunt Markvallei vzw.

Natuurpunt Markvallei is een echte vrijwilligersorganisatie. Van onze meer dan 1200 leden zijn er 250 op één of andere wijze actief. Het zijn ook de leden / vrijwilligers die inhoud geven aan onze werking. Zij werken daarvoor samen in werkgroepen zoals: de gidsenwerkgroep, de werkgroep voor het beheer van onze natuurgebieden, voor studie, voor de financiën van de afdeling, het beheer van De Klapenster of onze fotowerkgroep.

Maandelijks komen vertegenwoordigers van de vrijwilligers bij elkaar om de belangrijkste afdelingszaken met elkaar te bespreken. Wil je zelf ook een handje helpen? Dat kan door te helpen in onze natuurgebieden, in het bezoekerscentrum, via studie- of gidsenwerking of op allerlei andere manieren. Kijk op onze website voor meer info.

Contactgegevens:

BC De Klapenster - Kolonie 41, 2323 Wortel
info@natuurpuntmarkvallei.be
03 383 02 08
www.natuurpuntmarkvallei.be

100%
CO₂-neutraal gedrukt
op gerecycleerd papier

zwartopwit
duurzaam drukwerk

Giften

Giften voor de aankoop van natuurgebieden zijn welkom op rekening BE56 2930 2120 7588 met vermelding van de naam en het nummer van het project dat je wenst te steunen.

Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar!

Den Rooy: 7807 - De Halsche Beemden: 7108

Inhoud

- **Voorwoord**
- **Kort Nieuws**
- **Chrypto Chris**
- **Het Wilaardenhof**
- **Werkgroep Natuurstudie**
- **Tuinlab**
- **Voorbije activiteiten**
- **De Rooyborstjes**
- **Weetjes over vogels**
- **Gespot**
- **Activiteiten**
- **Snuitpagina**
- **Fietsen door erfgoed**
- **Cursussen 2023**

Op de cover:

Kleurplaat roodborstje
(vogelbescherming.nl)

Steun de Rooyborstjes!

Beste vrienden van Natuurpunt Markvallei,

Een zanglijster die bij het krieken van de dag (zalige uitdrukking toch) van zich laat horen door het open slaapkamerraam. Dan weet je dat de lente eraan komt. Instant blijmaker is dat!

En met het einde van de winter is er nu ook een MAP7 en een stikstofplan in een finale fase geraakt. Dat de landbouw- en natuursector, zonder negatieve berichten in de media, samen constructief een voorstel voor een zevende MAP (= MestActiePlan) kunnen samenstellen, toont nogmaals aan dat met goed overleg en begrip voor elkaar een gezamenlijk doel kan bereikt worden. Goed geboerd dus. Met beide beslissingen hoop ik dat zowel boer als natuur kunnen werken aan de toekomst voor de instandhouding van bedreigde lokale fauna en flora en de leefbaarheid van de boerenstiel.

In maart hielden we met onze vereniging weer onze jaarlijkse Algemene Vergadering (AV). Zoiets lijkt op een verplicht nummertje binnen de VZW wetgeving maar het is meer dan dat. We keken terug op wat we bereikt hebben tijdens het afgelopen jaar, en dat was weer indrukwekkend. Vooral als je beseft dat dat voor het merendeel door vrijwilligers gedragen wordt. Onbetaalbaar dus! Daarnaast was er ook een blik op de toekomst. Die biedt ons weer een jaar lang topervaringen in de natuur voor jonge en oudere snuiters. Er komen ook grote werken aan. Nu de Laars in de Vallei van het Merkske volledig in eigendom is van ANB en Natuurpunt worden de plannen voor inrichtingswerken meer concreet. Je hoort er binnenkort meer over.

Dat we niet vies zijn van veranderingen binnen onze werking tonen we aan met de wijziging van onze statuten en intern reglement dat met handengeklap werd goedgekeurd tijdens de AV. De details kan je doornemen op onze website.

Zo'n AV is ook een moment om te vieren. We hebben nu een erevoorzitter in ons midden. Drej Oomen, die vorig jaar als voorzitter de fakkel doorgaf na meer dan 25 jaar indrukwekkende dienst, kreeg verdiend deze eretitel. Een boek met foto's die de voorbije 25 jaar werden verzameld over hem, werd aan hem geschonken. En niet alleen zijn evolutie maar ook die van onze vereniging werd mooi weergegeven.

De volgende maanden barst de natuur weer los uit al zijn voegen. Het wordt weer genieten van het frisse groen en het jonge geweld!

Bart Royens

Voorzitter

René zwaait af als vrijwilliger in de Klapenster

Eind maart konden de bezoekers van Bezoekerscentrum Vallei van het Merkske – De Klapenster wellicht voor het laatst genieten van de diensten van René Hofkens. René is al jarenlang trouw op post als vrijwilliger en verzorgt met veel plezier mee het onthaal in ons bezoekerscentrum. Woensdag was de laatste jaren zijn vaste moment in de week. Hij zet er nu na jaren dienst een punt achter. René was jarenlang leerkracht in het Sint Jan Berchmanscollege in Westmalle. Hij gaf er vooral wetenschapsvakken, in de

eerste plaats scheikunde. Vele veel jongere vrijwilligers kennen hem trouwens nog uit die tijd. Het laat zich al raden dat René een respectabele leeftijd heeft en dat er dus toch al enige tijd een acht als eerste cijfer van zijn ouderdom staat. Natuurpunt Markvallei is heel blij dat René na zijn actieve loopbaan voor vrijwilligerswerk in onze vereniging koos. Nu hij er

een punt achter zet was daarom voorzitter Bart Royens aanwezig om hem onze dank over te brengen. We hopen dat we René nog dikwijls mogen tegenkomen op onze activiteiten.

Misschien is het verhaal van René inspirerend voor andere mensen? Ben je op zoek naar zinvol en aangenaam vrijwilligerswerk? Denk zeker eens aan Natuurpunt Markvallei.

Metaaldetectie in Smisselbergen

De werkgroep “landschappelijk erfgoed” ging op onderzoek uit in Smisselbergen. Een redelijk brede depressie in het landschap trekt al enige tijd hun aandacht. Door onderzoek met metaaldetectoren hoopte men antwoorden te vinden. De eerste onderzoeksdag

leverde enkel een oude pot en schrapnels van bommen op. Maar dat was meer dan verwacht. Enkele weken later verscheen in de Hoogstraatse Maand een verhaal over de gevechten in de regio.

Jan Spannenburgcollectie wordt gedigitaliseerd

De werkgroep “landschappelijk erfgoed” heeft alle objecten, opgezette dieren en verzamelingen van de Jan Spannenburgcollectie één voor één ingevoerd en gefotografeerd. Er blijft nog heel wat werk. Alle foto's moeten nog geüpload worden en pas nadien kan alles online geplaatst worden.

Op deze manier zorgen onze vrijwilligers ervoor dat de collectie duurzaam beheerd wordt. Een aantal van de opgezette vogels hebben hun beste tijd inmiddels gehad. Door ze te fotograferen blijft de verzameling bewaard en kunnen de objecten in de toekomst ook via het internet bekeken worden.

Mooimakers

Zaterdag 4 maart gingen we weer gewapend met grijpers en vuilzakken op stap in Rijkevorsel.

Het resultaat was weer aanzienlijk: 35 restafvalzakken, 28 PMD zakken en dat op 30 km!

Een klein lichtpuntje: het was fijn om te merken dat alvast één groot bedrijf aan de slag gaat tegen zwerfvuil rond hun bedrijf. Hopelijk vindt dit voorbeeld snel navolging!

Dank je wel aan alle helpers!

Heb jij zin en tijd om op zaterdag 3 juni (9-12u) mee op stap te gaan? Laat het ons zeker weten want we zijn nog op zoek naar mooimakers!

Tentoonstelling HOUT van Dominique Van Huffel bezorgd Natuurpunt 2500 €.

Bij deze danken we alle vrijwilligers van Natuurpunt die op een of andere manier bijgedragen hebben aan het succes van de tentoonstelling HOUT. Gedurende 10 dagen mochten we meer dan 800 mensen begroeten voor de expo en de optredens van het duo Martens & Huet, Flor Verschuieren, Mullerthal, Violacc, theater Pas Geverfd en de Zundertse komedie. En zeker niet te vergeten de topavond met Kees Strijbos en Dominique.

Cultuur en natuur werken, de opbrengst voor meer natuur (punt) is het resultaat.

Chrypto Chris

HOUT krijgt zeker een vervolg, hiervoor zijn de eerste contacten gelegd.

10de uitgave van de nieuwsbrief van de Vallei van het Merkske

Een mijlpaal, zopas rolde de tiende uitgave van de nieuwsbrief van de Vallei van het Merkske van de spreekwoordelijke pers.

Het is opnieuw een goed gevuld exemplaar met diverse artikels over flora, fauna, (water)beheer, geschiedenis en publiek. De nieuwsbrief ontstond destijds vanuit de werkgroep monitoring (natuurstudie). Ondertussen is deze dankzij inbreng van velen geworden tot een compleet en waardevol naslagwerk.

Dankzij de goede samenwerking van de partners (Waterschap Brabantse Delta, provincie Antwerpen, Staatsbosbeheer, Natuurpunt Markvallei, Agentschap voor Natuur en Bos) wordt de evolutie van de biodiversiteit in de Vallei van het Merkske minutieus opgevolgd. Er zijn weinig gebieden in Nederland en Vlaanderen die dergelijk instrumentarium van specialistenwerk kunnen voorleggen. Je kan hem terugvinden op onze website www.natuurpuntmarkvallei.be

Liever geen papieren versie van het Bieteutje?

Wil je liever geen papieren Bieteutje ontvangen? Volstaat een digitale versie voor jou en spaar je liever het papier en de drukkosten uit? Dan kan je nu uitschrijven op <https://www.natuurpuntmarkvallei.be/uitschrijven-papieren-bieteut/> of via de qr-code hieronder

Chris De Roover, vrijwilliger van regio Mechels Rivierengebied maakt in zijn vrije tijd graag puzzels. De puzzels die hij voor hun ledentijdschrift gemaakt heeft, wil hij graag delen met andere afdelingen, iets waarin wij natuurlijk wel geïnteresseerd zijn.

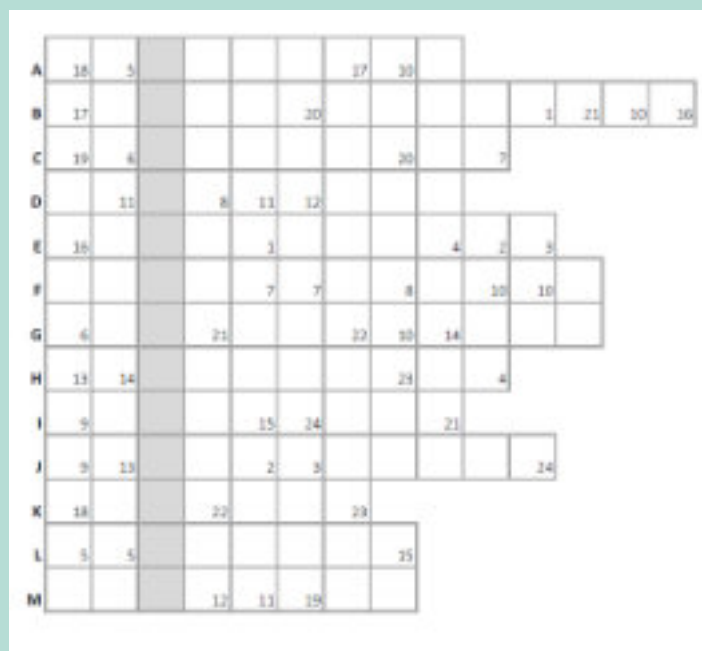
Hieronder vinden jullie zijn nieuwste opgave. Als je de cryptische omschrijvingen gevonden hebt, dan vind je met de eerste letters een natuurelement.

Als je hulp nodig hebt, kan je op pag.25 onderaan alvast enkele hulpletters vinden die je vakjes met de cijfers kan plaatsen.

De volledige oplossing staat op pag. 30, maar niet te snel gaan kijken... Veel succes!

Nog meer speelplezier? www.cryptochris.be

- A. feest van de nachtvlinders
- B. ongeschoeide amfibie
- C. troep van een clochard
- D. De vogeltelling zorgt voor hoge ... thuis en op tv.
- E. prikbloempje
- F. onaards lijf
- G. slank insectenmiddel
- H. autogeur op de hondenweide
- I. gerstgesprek, korenklets, graanslag
- J. zeer trage chaletbouwer
- K. vogelnijppaard
- L. kindervogel
- M. paardenschaats

Het Wilaardenhof

Biologische groenteboerderij

Wat een leuke opdracht: het verhaal vertellen van de biologische groenteboerderij met het winkeltje waar ik al een paar jaar met veel plezier – en smaak! – mijn groenten haal. Een afspraak is dan ook snel gemaakt.

Auteur: Lydia Bottenburg

Ik word hartelijk ontvangen door Sjack Verhulst en zijn vrouw Martine Van Hees en ik word meteen de grote kas in geloodst. Daar staan radijnen te pronken in verschillende groeistadia, netjes op volgorde in grote bedden naast elkaar, andere bedden liggen al klaar om ingezaaid te worden voor het voorjaar. Sjack wijst alles aan en vertelt meteen honderduit: de vaktermen vliegen mij om de oren en het duizelt mij al snel, maar hij stelt me gerust: straks gaan we wel even zitten en legt hij alles nog eens rustig uit, nu mag ik mijn ogen de kost geven. Wat is het leuk om “de voorraadkamer” van het winkeltje waar ik trouwe klant ben te bekijken.

Sobere eenvoud

Alles is hier sober: geen grote verwarmingsinstallaties, geen hydrocultuur, gewoon rechtstreeks in de volle grond planten met een

beperkt arsenaal aan hoogstnoodzakelijke machines: de prachtige meer dan 50 jaar oude machine die blokjes maakt van potgrond waar vervolgens met de hand de zaadjes voorzichtig in worden gedrukt is een waar kunstwerk en veruit het voornaamste technische ‘hoogstandje’ dat hier te vinden is.

Buiten de kas in het open veld zie ik nog prei, spruitjes en veel kolen staan. Hier zijn de tunnels voor de voorjaarsgewassen al opgezet of liggen de grote ijzeren bogen klaar om recht gezet te worden en te dienen als ondersteuning voor een afdak tegen regen en wind.

Het mooiste plekje is de ‘kraamkamer’: een eenvoudige tunnelvormige ruimte van zeil met binnen lange tafels waarop kisten staan met blokjes potgrond in rijen waar al hele kleine plantjes uit piepen: zaadjes die nog maar net ontkiemd zijn en nog geen centimeter hoog staan. Alleen hier wordt spaarzaam verwarmd met een warmtekanon zodat de jonge zaadjes kunnen ontkiemen en zodra ze sterk genoeg zijn verplaatst kunnen worden naar de kas of naar buiten.

Sjack toont me een zelfgetimmerde kast waar hij zijn zaaigoed de eerste dagen in het donker zet zodat de muizen niet kunnen snoepen van de zaadjes. Eens dat die ontkiemd zijn hebben de muizen geen interesse meer en kunnen de bakken op de tafels geplaatst worden. Het ruikt heerlijk naar potgrond en fris jong groen.

Hoe het begon

Tijd voor het verhaal van Het Wilaardenhof, dat vooral het verhaal is van dertig jaar intensief samenwerken tussen Sjack en Martine, met maar 2 halftijdse krachten van buitenaf. Sjack vertelt, af en toe aangevuld door Martine. Ik hoef niet veel vragen te stellen, het

verhaal rolt er vanzelf uit.

Het Wilaardenhof is een biologische groentekwekerij, vertelt Sjack. Wij hebben 18 jaar geleden hier in Loenhout dit, toen leegstaand, bedrijf gekocht. Eerst zijn wij conventioneel groenten gaan kweken, nog niet biologisch dus. We hadden daarvoor een tuinbouwbedrijf in Essen, daar kweekten we ook groenten met traditionele teelt: rabarber, prei... Ineens moesten de handelaars die rabarber niet meer hebben: “tenzij het bio is” zeiden ze ons. Toen zijn wij ons gaan verdiepen in bio en cursussen gaan volgen en toen is onze interesse voor de bio echt gewekt.

Het is een vrij klein bedrijf – 2 hectare – en uitbreiden zagen we niet zitten, wel hadden we al veel interesse in het biologisch werken, maar dat kon niet meteen, er moest eerst veel opgeruimd en in orde gemaakt worden hier. Na een aantal jaren hebben wij het bedrijf omgeschakeld naar biologische landbouw.

De omschakeling naar bio

Die omschakeling wil zeggen dat je eerst twee jaar lang volgens de biologische lastenboeken moet werken, dus zonder chemische sprei- of meststoffen, met vruchtafwisseling, compostgebruik enz. maar je product mag dan nog niet verkocht worden als biologisch. Na die twee jaar omschakeling kregen we de nodige bio-certificeringen en konden we ons product verkopen met het biologisch label.

In het begin van die omschakelingsperiode wordt er een grondstaal genomen: niet een standaard grondstaal – er worden elk jaar grondstalen genomen voor voeding – maar een macro-grondstaal en dan wordt er getest op residuen van ontsmettingsmiddelen die vroeger eventueel gebruikt werden. Die waren er niet, dat wist ik al van tevoren want de moeder van de

oprichter van deze serre die leefde toen nog en zij wist mij te vertellen dat haar zoon nooit ontsmet had en wij hebben dat ook nooit gedaan. De testen wezen dat ook uit dus dat was in orde.

Het bio-certificaat wordt elk jaar herhaald na nieuwe controles van bodemstalen en productstalen: 1 x aangekondigde controle, de rest van de controles, gemiddeld drie keer per jaar, is onaangekondigd. Dan staat er ineens iemand naast je terwijl je tussen de planten zit en dan is hij al in de winkel geweest. Ze kijken rond en als je echt chemische stoffen hebt gebruikt dan zien of ruiken ze dat ook al direct natuurlijk: het effect van RoundUp is moeilijk te verbergen. Ze nemen stalen mee, vragen bijvoorbeeld of ze een courgette mogen afplukken en die gaat dan mee naar het labo voor onderzoek. Ze controleren ook onze volledige administratie. We moeten alles precies noteren: wat en wanneer we zaaien, de plantdatum, wat we gebruiken aan producten tegen schimmels en ongedierte en dat wordt dan vergeleken met de aankoopbonnen.

Ik heb daar geen enkele moeite mee, ik vind dat goed. De cowboys moeten er tussen uit. Eén cowboy kan veel negatief effect hebben op de gehele bio-markt.

Wanneer is een product biologisch?

Het product is pas biologisch wanneer het op specifieke wijze geteeld wordt,

volgens het Europees lastenboek voor biologische teelt. Dat betekent dat er geen chemische bestrijdingsmiddelen of spoeistoffen gebruikt worden en er geteeld wordt van biologische zaden en rassen. Je gebruikt geen kunstmest, werkt steeds in de volle grond, dus niet in bakken of potten en geen hydrocultuur.

Voldoende vruchtafwisseling per perceel grond is verplicht: minimaal één op drie: dus eerst twee andere teelten op dezelfde plek voor je terug de eerste teelt zet. Wij zitten nu op vier teelten in de tunnels, dus dat is iets ruimer.

Wij bemesten met compost, die komt van gecertificeerde bedrijven en we gebruiken ook dierlijke mest van De Groene Boerderij, een biologische varkenskwekerij in Wuustwezel. Bio varkens zitten op stro, dat is dus stalmest en die gebruiken wij vooral buiten. We bewaren ook onze eigen planten na de oogst, (bonen, tomaten etc.) die composteren we zelf en die compost gebruiken we ook weer. Niet terug in de serre, maar buiten om zeker te zijn dat we geen virussen verspreiden, want dat is tegenwoordig in de tomaten wel eens het geval. Als je de compost van die tomaten gebruikt onder bijvoorbeeld prei dan is dat geen enkel probleem.

Veelzijdige controles

De controleurs komen stalen

nemen van de grond en ook een aantal van de producten, onaangekondigd uiteraard. Van het gewas nemen ze een vooroogststaal. Dus voordat ik ga oogsten moet ik bellen met het FAVV om te melden dat ik mijn spinazie of mijn sla wil gaan oogsten, dan wordt er een staal opgehaald en dat wordt onderzocht op residuen in het fytolab in Gent. Dan wordt er ook op nitraat getest, dat mag niet te hoog zijn want dat kan een probleem zijn in bladgewassen. Zijn die getallen niet goed, dan mag je niet oogsten. Over het algemeen valt dat wel mee en hebben we daar niet zoveel problemen mee omdat we geen kunstmest gebruiken. Gewassen die gevoed zijn met kunstmeststoffen hebben vaak veel hogere nitraatgehaltes dan wanneer je natuurlijke meststoffen en vooral compost gebruikt. De nitraat uit dierlijke mest, die komt langzaam vrij en de plant neemt wat hij nodig heeft, dan zit je eigenlijk nooit, of heel zelden, boven de norm, maar je moet dat staal wel nemen uiteraard. Dat is wel een verschil met de collega's met waterculturen, die moeten heel goed opletten voor hun nitraten.

Gifproducten kunnen natuurlijk niet in een biogewas zitten, die gebruiken we niet. Zitten die er wel in, dan moeten we het vernietigen, maar dat hebben wij nog nooit voorgehad. Ik heb dat wel van collega's gehoord: als je moet vernietigen dan komen ze van het FAVV effectief naast je staan om te kijken totdat je alles ondergeploegd hebt.

Allemaal bestjes

Wij gebruiken vooral biologische bestrijdingsmiddelen in de serres, buiten werken we met bloemenkanten die we zelf zaaien om natuurlijke insecten aan te trekken. Die bloemen trekken bijvoorbeeld de gaasvliegen

Bij Houtzagerij Van Erck krijgt de boom een nieuw leven als VLOERPLANK.

massief eiken kwaliteitsvloeren

verschillende breedtes en diktes

plaatsing door vakmensen mogelijk

voor doe-het-zelvers uitgebreide leginstructie

scherpe prijzen

rechtstreeks van zagerij naar particulier.

VANBAVELROMMENS
BANK EN VERZEKERINGEN

VERZEKERINGEN
KREDIETEN
SPAREN & BELEGGEN
VASTGOED – IMMO POINT VERHOEVEN

INFO@VANBAVELROMMENS.BE
WWW.VANBAVELROMMENS.BE
03 315 72 54
MEERDORP 21 – 2321 MEER

aan die weer heel nuttig is tegen de koolvlieg. Die laatste vlieg tast namelijk je kolen aan, maar daar waar veel gaasvliegen zijn, is de koolvlieg niet graag. Wanneer de kool groot is, is het niet zo erg, maar als hij nog klein is en die koolvlieg komt er zijn eitjes leggen, dan kan die plant bederven. In de zomer leggen we ook wel doeken tijdens het eerste deel van de teelt, niet om te verwarmen, maar om te beschermen, als een vliegengaas.

Ik heb geluk dat hier rond de serre allemaal weiland is, daar wordt niet zoveel aan gedaan qua messtoffen.

We houden ook rekening met de periodes waarin we zaaien: in de zomer zaai ik bijvoorbeeld geen wortelen want in de zomer heb je teveel last van de wortelvlieg. Ik heb heel vroeg in het jaar wortelen gezaaid en dan zaai ik pas weer in het najaar. De wortelvlieg begint in april-mei te vliegen, dan zijn mijn worteltjes al redelijk groot, dus dat gaat wel goed, maar zou ik op dat moment zaaien dan is mijn zaaigoed onmiddellijk aangetast. In september heb je de laatste vlucht van die vliegen, daarna zaai ik pas weer wortelen, maar dan de snelgroeïende rassen, die kun je goed bewaren in de frigo en zo proberen we dat een beetje te omzeilen.

In de kas zetten we insecten in die wij aankopen. Zowel als natuurlijke vijanden tegen bepaalde plagen als voor de bestuiving van bijvoorbeeld tomatenplanten. Die insecten worden gekweekt door gespecialiseerde firma's en die komen hier aan in eitjes op een kartonnen bordje. Wij hangen die kaartjes met die eitjes dan tussen de planten.

Lekker gezond

Biolandbouw in Vlaanderen is heel kleinschalig, slechts een kleine 10.000 hectare, dat is 1,5 procent van het totale landbouwoppervlak. Wij hebben 2 hectare in totaal, het gemiddelde bio-bedrijf is tussen 2 en 3 hectare. Tegenover andere landen in Europa betekenen wij niets, we huppelen achterop, maar we houden vol omdat we geloven in het biologische productieproces.

Bio is gezond. De chemische producten uit de traditionele teelt zijn altijd nog aanwezig in je gewassen. Zelfs als ze zo verdund zijn dat ze niet gedetecteerd worden, worden ze nooit volledig afgebroken. Kunstmeststoffen hebben een invloed op de groei, ook voor mensen. Je merkt dat in eerste instantie omdat bioproducten langer goed blijven: de houdbaarheid van een biotomaat, is langer dan die van een watercultuur soortgenoot.

Biologische geteelde producten hebben meer voedingswaarde, er zitten mineralen in de grond die op cultuurteelt niet nagebootst kunnen worden, al voeg je nog zoveel stoffen toe aan je water.

Bio is lekker. Onze producten smaken over het algemeen beter, voller, dat heeft ook te maken met dat het uit de

grond komt en met de rassen die we kweken. Bepaalde bio-zaadfirma's selecteren vooral op smaak en niet op snelle groei of hoge opbrengst. Worteltjes bijvoorbeeld komen altijd uit de grond, maar de soorten die wij hebben zijn veel lekkerder.

Ik heb zelf vroeger bij een zaadfirma gewerkt, dus wanneer ik een goede en lekkere soort heb, dan hou ik daar planten van en ik haal daar zelf het zaad uit. Ik doe een beetje zaadoogst voor mijn eigen zaden, zo haal ik er de beste uit. Dat zijn niet altijd de meest hoogproductieve soorten, wat niet wil zeggen dat het altijd laagproductief is, maar daar zit wel een verschil in.

Daarbij kun je bv ook met bepaalde kunstmeststoffen de smaak bederven. Bv een kunstmeststof met veel magnesium bij je worteltjes: die wortels smaken nergens naar. Diezelfde wortelen zonder magnesium zijn lekker.

Leren eten volgens de seizoenen

Tijdens onze wandeling over het terrein filosofeert Sjack over de verwachtingen van de consument die de laatste tientallen jaren zo veranderd is, maar die eigenlijk gecreëerd is door de producent. Door het hele jaar door alle producten aan te bieden in de supermarkt kweek je een verwachting bij de consument en vinden mensen het normaal om midden in de winter tomaten of aardbeien te eten, maar dat is niet normaal, dat kun je nooit

Leys IJzerwerken is uw partner voor kwalitatieve metaalbewerking: deuren, ramen, orangeriën, trappen, poorten, hekwerken, kleinschalige constructie-elementen en allerhande exclusief maatwerk in staal en andere metalen zoals RVS, aluminium, cortenstaal.

We staan garant voor een planmatige werkvoorbereiding, service van de bovenste plank en werken uitsluitend met degelijke materialen om een correct geassembleerd eindproduct te leveren.

We schakelen graag onze expertise in om u advies te verlenen bij de ontwikkeling van uw project.

Leys IJzerwerken staat voor: vakmanschap, meer dan 20 jaar ervaring en betrouwbaarheid.

Veilingstraat 25 – 2320 Hoogstraten

Tel/fax +32 3 336 88 77 | GSM ED +32 497 68 09 74 | GSM TOM +32 477 98 59 71

www.leysijzerwerken.be | info@leysijzerwerken.be | tom@leysijzerwerken.be

Enkel op afspraak

**GEBROEDERS
GEENS**

POWERFULL INNOVATIONS

ROLLMOPS & KNIKMOPS

*Compacte, multifunctionele transport-
machines en knikdaders volledig gemaakt
in Hoogstraten.*

Gebroeders Geens nv
Hinnenboomstraat 5
2320 Hoogstraten

www.knikmops.be

bereiken met een ecologische teelt.

“Wij produceren niet op vaag, wij bieden aan. Met de groothandel doen we dat wel in overleg: als er meer vraag is naar een of ander product kunnen we wel aanpassen.”

Eten volgens de seizoenen: geen courgettes en tomaten in de winter, maar zoveel andere lekkere groenten. Je maaltijd samenstellen startend vanuit het aanbod groenten in plaats van vanuit de keuze vlees of vis. Gewoon kijken: wat biedt het seizoen, wat ligt er hier in het winkeltje, wat is er nu voorradig en wat kan ik daar mee maken.

Martine vertelt dat ze die omschakeling ook bemerkt bij vaste klanten: “Vroeger stonden die hier

met hun recepten voor een hele week en dan merkten ze dat er bepaalde producten uit het recept niet voorradig waren. “Heb je dat niet?” vroegen ze dan. “Nee”, zei ik: “dat zit nu niet in het seizoen.” Mensen moeten dat echt terug leren. Klanten beginnen de link te leggen dat ze het andersom moeten doen: kijken wat er in de winkel of marktkraam ligt en van daar uit je menu samenstellen.

Korte keten

Het zelfbedieningswinkeltje aan de boerderij is 7 dagen op 7 geopend.

Daarnaast staat Martine wekelijks op de markt in Wortel op donderdag van 10 tot 13 uur en in de zomer elke vrijdag op de overdekte boerenmarkt in Hoogstraten.

De winkel loopt goed, het gaat wat met periodes, maar we merken bijvoorbeeld tegen het einde van de namiddag een rush, mensen die op de terugweg van werk of school langskomen. De zelfbediening en betaling werken goed: mensen zijn eerlijk, het is maar heel zelden dat er iets niet klopt.

Ik geef hen mijn welgemeende complimenten over het winkeltje: het ruime aanbod, naast de eigen teelt zijn er ook een aantal producten die aangekocht worden bij de biogroothandel of via collega's. Voorbeelden zijn: citrusfruit, bananen, gember, eieren, Gageleer en

appelsap.

Alles is steeds proper en goed aangevuld en de betaling werkt vlot met Payconic. Fijn dat we tot 19 uur terecht kunnen en zelfs op zondag.

Zorgboerderij

Als heel het bioverhaal uitgelegd is, vertelt Martine, als kers op de taart: “Wij zijn ook een zorgboerderij. Hier komen kwetsbare personen met psychische problemen of mentale beperkingen meewerken via de organisatie Groene Zorg.”

De foto's aan de muur zijn het bewijs: ik zie jonge mensen aan het werk, een fiere puber op een tractor, een jongeman aan het planten, een meisje aan het plukken. Ieder op hun eigen tempo en met hun eigen mogelijkheden mogen ze hier een stukje fierheid komen rapen.

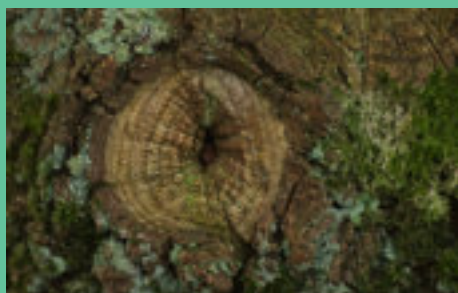
Soms horen Sjack en Martine jaren later nog wel eens hoe het die mensen vergaan is en dan zijn ze blij en tevreden dat hun inspanningen voor die jongeren en het eerlijke werk dat ze hier kwamen doen zijn vruchten heeft afgeworpen.

Wat een mooie afsluiter!

Het Wilaardenhof

Wilaardenweg 10, Loenhout
Openingsuren: 7/7 van 09.00 tot 19.00 uur
facebook.com/wilaardenhof
[Instagram.com/wilaardenhof](https://instagram.com/wilaardenhof)

Tentoonstelling Meetkundige figuren in de Markvallei

Een nieuw jaar, een nieuwe tentoonstelling. Vanaf april 2023 zal er in het bezoekerscentrum een overzicht hangen van foto's met meetkundige figuren in het werkingsgebied van onze vereniging. Zoals altijd kan deze gratis bezocht worden tijdens de openingsuren van De Klapekster.

Voor de tentoonstelling vanaf begin april is het thema 'gluren en kuren (rariteiten) in het werkingsgebied van NP Markvallei'. De deadline is 20 juni, foto's te zenden naar wimverschraegen@hotmail.com

Werkgroep Natuurstudie

Meten is weten!

De werkgroep Studie maakt een inventaris op van de fauna en flora in onze natuurgebieden en de ruimere omgeving.

Binnen NP Markvallei brengen we onder meer volgende groepen/soorten in kaart: Insecten: nachtvlinders, dagvlinders, zweefvliegen, libellen, en recent ook slakkendoder vliegen (Sciomyzidae) - Herpetofauna: amfibieën (kikkers, padden, salamanders, ...) en reptielen (hagedissen) - Vogels: van groot tot klein, in het broedseizoen of de winter, op het water, in het veld of het bos, trekkend of ter plaatse - Vissen: alle soorten in een aantal van onze waterlopen - Zoogdieren: vleermuizen, muizen (als prooi van uilen), sporadisch andere soorten - Planten: eenjarige (voorjaars-)bloeiërs, mossen, korstmossen, paddenstoelen

Turen achter muren.

Dat zou je kunnen doen om bijvoorbeeld watervogels te tellen vanachter een kijkmuur, maar er bestaan vele manieren om tellingen te doen. Deze kunnen specifiek zijn voor de groep of soort die je wil inventariseren, zoals een lichtbak om nachtvlinders te lokken en vangen, elektrische netten om vissen even te verdoven zodat ze boven komen drijven, of gewoon in het veld luisteren en met de kijker staan wachten tot trekvogels passeren.

Voor sommige tellingen werken we mee in grotere netwerken op regionaal, nationaal of internationaal niveau. De methodes zijn gestandaardiseerd.

Zo worden planten geïnventariseerd op vooraf vastgelegde plekken die ingedeeld worden in "roosters", waarin dan gedurende 6 weken grondig de soorten en hun aantallen worden genoteerd.

Het verzamelen van nieuwe data voor de nieuwe versie van de broedvogelatlas gebeurt ook in roosters van 5 km². Deze worden nog eens onderverdeeld in hokken van 1 km² waar intensief gedurende 55 minuten wordt geteld welke soorten in welke aantallen voorkomen en of ze al dan niet broedgedrag

vertonen.

Ook het "Algemene Broedvogel Netwerk" (ABN) en de puntransecttelling (20 punten 5', 1 telling per jaar) hebben een vaste telmethode.

Andere tellingen worden op bepaalde momenten uitgevoerd, maar met iets minder strikte regels. Het tellen van winterwatervogels bijvoorbeeld gebeurt in heel Vlaanderen tijdens het tweede weekend van de wintermaanden (november-maart).

Tenslotte tellen we ook nog een aantal zaken op "eigen initiatief" van de groep of personen, waarbij we toch ook proberen systematisch te werken zodat de gegevens over de jaren heen of tussen verschillende gebieden kunnen worden vergeleken.

Het tellen van vissen gebeurt meestal begin mei, en later in de zomer, waarbij elk jaar een 100-tal meter van een andere waterloop wordt bekeken, en we na een aantal jaren dezelfde waterlopen terug aan de orde zijn. Dan wordt er opnieuw op dezelfde plek geteld.

Vleermuispopulaties in de vleermuiskelder, - kasten en boomholtes worden opgevolgd met onder andere de hulp van een infraroodcamera en een batdetector.

We registreren inderdaad niet enkel wat we zien, soms zijn we puur aangewezen op ons gehoor. Zo worden boomkikkers geteld aan de hand van koorzang, en ontdekken we broedvogels tussen het bladerdek soms enkel op basis van hun territoriale zang.

Door te tellen trekken we aan de (alarm)bellen.

De inventarisatiegegevens worden gebruikt om recente data te bekomen, bijvoorbeeld voor de update van de

nieuwe vogelatlas in België, maar ook om deze data te vergelijken met oude data uit hetzelfde gebied. Dit laat toe om trends waar te nemen. Deze trends kunnen ons leren of iets fout gaat, zoals de sterke achteruitgang van weidevogels, en dan kan er inderdaad aan de alarmbel getrokken worden. Dit kan op zijn beurt dan weer dienen om beheer van de gebieden aan te passen.

Trendanalyses worden ook gebruikt om op te volgen of bepaalde “streefsoorten” erop vooruitgaan na beheerswerken om een gebied aan te passen voor deze soorten.

Jong geleerd en oud gedaan.

We zijn met een 50-tal vrijwilligers die deze tellingen uitvoeren, sommigen als oude rotten in het vak, anderen die nog maar net komen piepen. Voor bepaalde soortdeterminaties is een grondige kennis en jaren ervaring vereist, terwijl het tellen van andere soorten meer toegankelijk is voor mensen met een goede basiskennis van de soorten. In elk geval leert eenieder die meewerkt in de studiegroep nog altijd bij van collega's of eigen opzoekwerk in geval van twijfel of het vaststellen van een onverwachte soort.

Geen woorden maar daden.

Logischerwijs vindt het studiewerk vooral in het veld plaats, en trotseren we koude, regen en wind, of genieten we van de heerlijke ochtendstond en opkomende zon. De getelde data moeten ook nog geregistreerd worden, dus er komt ook wat papierwerk aan te pas, maar met de intrede van (al dan niet handige) apps kunnen vele waarnemingen al ter plekke worden geregistreerd, dus dat is ook mooi meegenomen. Verder komen we zo'n 2 keer per jaar samen met de leden van de werkgroep Studie om onze ervaringen te delen en plannen/afspraken te maken voor de volgende tellingen.

Hoewel deze tellingen een zekere inspanning vragen, beleven we er ook veel natuurplezier aan en wordt er heel wat afgelachen wanneer er flaters worden begaan, een schunnige mop wordt verteld als de trekvogels verscholen blijven achter de mist, of een misstap gebeurt bij het (niet) springen over de sloten.

Dus, heb jij een basiskennis van één of andere groep/soort, en mocht je interesse hebben om aan te sluiten bij één of andere specifieke inventarisatie of de studiewerkgroep in het algemeen, graag een seintje aan Leen Rigouts (leenrigouts@gmail.com of 0479019258).

Tuinlab

Maak van je tuin een natuurgebied

Vlaanderen telt twee miljoen tuinen. Samen nemen ze 12% van de grond in waarvan 9% privétuinen. Beschermde natuurgebieden beslaan 3% en bossen 11%. Met onze tuinen kunnen we meer natuur realiseren en het versnipperde landschap meer verbinden. Door je tuin anders in te richten heb je minder werk en zal je meer kleur krijgen in je tuin en meer vlinders, vogels en andere leven aantrekken. We willen je graag warm maken om de ecosysteemdiensten of natuurvoordelen van je tuin te berekenen met Mijn Tuinlab. Zo kan je zwart op wit aantonen hoe jij bijdraagt aan de strijd tegen klimaatverandering en voor het behoud van biodiversiteit. We vroegen enkele leden hun score of hun bijdrage aan meer natuur te delen.

Auteur: Hild Rigouts

Hoe goed scoort jouw tuin?

Mijn Tuinlab dateert al van 2020. Toch heeft deze tool nog niets van zijn waarde verloren. Je kan berekenen hoe jouw tuin scoort in vergelijking met andere landelijke tuinen, stadstuinen, verkavelingstuinen of daktuinen en balkons. Je leert hoe het zit met de temperatuurregulatie van je tuin, de luchtkwaliteit, de CO₂-opslag, de waterbuffering, de voedselproductie, de biodiversiteit en de bestuiving. En

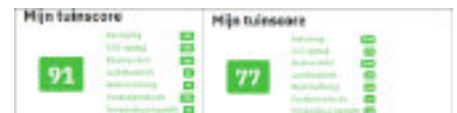
bovendien krijg je tips om je score op al deze voordelen te verbeteren. Het invullen van de vragenlijst vraagt volgens de initiatiefnemers 15 minuten. Eigen ervaring leert dat je best een grond- of tuinplan met de afmetingen bij de hand hebt om de oppervlaktes van je woning, je terras, je verharding,... te berekenen. We zijn benieuwd om van jou te vernemen of je beter scoorde dan het gemiddelde.

Meer info op <https://mijntuinlab.be/projects/2/>

Een biodiversiteit in het centrum van Hoogstraten

Lies berekende in 2020 de tuinscore en Jan deed het nu nog eens over. In 2020 haalden ze een score van 91, tegenover 77 nu. Het gemiddelde voor landelijke tuinen bedraagt 80. “We zijn dus niet zo goed bezig”, aldus Jan. Het verschil is te wijten aan het verwijderen van de knotwilgen wat een grote impact had op de CO₂-opslag, de luchtkwaliteit en de temperatuurregulatie. Intussen zijn nieuwe knotwilgen en struiken aangeplant. Het is nog even wachten tot zij dezelfde natuurvoordelen bieden als hun voorgangers. Toch proberen we met minder werk meer in te zetten op het vergroten van de natuurvoordelen. De campagne ‘Maai mei niet’ inspireerde ons. Een deel van onze gazon en de berm werd ingezaaid met een zaadmengsel dat

haag. De hele berm wordt voor en na het groeiseizoen gemaaid. Het geheel oogt strakker en ‘beter’ onderhouden en sluit zo mooi aan bij de stijl van het huis. Ondanks het feit dat de knotwilgen die veel insecten en andere soorten herbergen werden verwijderd, blijven ze door deze ingreep vrij goed scoren op biodiversiteit. Een inspiratiebron voor wie nog een verharde of halfverharde berm heeft en wil vergroenen.

Meer info op www.natuurpunt.be/pagina/hoe-krijg-je-een-waardevol-gazon en <https://www.ecoflora.be/nl-nl/lijst-van-producten/57-bloemenweiden>

Ook een recente tuin haalt een score boven het gemiddelde

Uit de resultaten van Curieuze Neuzen weten we dat recente tuinen meestal heel laag scoren voor koolstofopslag. Stef en Marjan begonnen bijna 2 jaar geleden met het inrichten van hun tuin, toch is hun globale score 80 bij Mijn Tuinlab en liggen de deelscores boven het gemiddelde voor bestuiving (100), CO₂-opslag (84), biodiversiteit (100) en voedselproductie (100). Luchtkwaliteit (42) en temperatuurregulatie (54) scoren zoals te verwachten lager. Het gaat om een nog jonge tuin. De kruin van de bomen is nog klein.

“Met onze tuin wilden we inzetten op esthetiek en biodiversiteit. Ik had me al wat verdiept in permacultuur. We gingen op zoek naar een tuinarchitect die gaat voor ecologisch tuinieren. Via de Vereniging voor ecologisch leven, koken en tuinieren. (VELT) kwamen we uit bij Ekotuinen. Het resultaat is een ontwerp waar

Een groene berm brengt leven in de straat

bij- en vlinder-vriendelijk is, goed betreedbaar is en niet jaarlijks opnieuw volledig moet ingezaaid worden. “ Ze maaien regelmatig twee stroken rondom de berm om te voorkomen dat er ondergroei komt onder de

De variatie van de planten zorgt ook in het meer formele deel voor biodiversiteit

een geleidelijke overgang wordt gemaakt van een formele, strakkere tuin naar een wildere, natuurlijke tuin. “ vertelt Stef fier. Dichter bij huis kozen we dus voor meer orde en organisatie. Verder weg van huis zie je meer organische vormen aan de plantkanten met ruigere aanplant en achteraan een mix van vaste planten en bomen.

Meer info op <https://velt.nu/ecologisch-tuinieren>

Verhardten met duurzame materialen

“Als ik het aantal m2 verharding optel, komen we wel op een behoorlijk aantal. Daar zijn twee redenen voor: een hele steile oprit en de garage die achter het huis ligt. Naast het huis en voor de garage kozen we dan ook bewust voor een karrenspoor. De afwatering van de verharding naast en achter het huis komt allemaal in de tuin terecht. Het steile stuk van ons huis naar de straat is ons enige waterverlies. Ook de materiaalkeuze is van belang. De verharding is aangelegd met kleiklinkers. In vergelijking met betonklinkers zijn die duurzamer. In de plaats van stabilisé hebben we breekzand gekozen wat gerecycleerd materiaal is. Omdat er geen extra cement in zit is de waterdoorlatendheid veel beter.

Niet één soort planten maar variatie

Twee jaar terug hebben we in de winter eerst wat bosgoed geplant. En in de lente het grootste deel van vaste planten, nog voor de hitte en droogte van een normale zomer. De winter daarop zijn er nog een hoop extra bomen en struiken geplant. Het is een behoorlijk lange lijst: beuk, haagbeuk, meidoorn, aalbes, appel, peer, vijg, kers, krentenboom, zevenzonenboom, mispel, hulst en kardinaalsmuts.

Het karrenspoor is aangeplant met goudaardbei. Langs de kant geen monotone vakken met dezelfde planten, maar verschillende soorten die we in groepjes van 3 à 4 bij elkaar

hebben gezet. We noemen er enkele: bonenkruid, look zonder look, bieslook, daslook, bosaardbei, geraniums, veldbies, doorlevende judaspenning, slanke sleutelbloem, betonie en blaassilene.

Meer info op www.natuurpunt.be/pagina/hoe-plant-je-een-boom-struik-klimplant

Niet hakken maar wieden

“Twee keer per jaar ga ik grondig aan de slag met het wieden. Een eerste keer na de zomer zodat de zaailingen van de planten veel ruimte en een luchtige grond hebben als de herfst start. In februari haal ik pas het dorre weg van de planten. Dat is de tweede keer dat ik grondig te werk ga. Je voelt de lente opkomen wat heerlijk is. Tijdens de zomer ligt de focus op onderhoud. Snoeien en wieden. In een nieuwe tuin durft gras tussen de planten kruipen en dat probeer ik op de perceelgrens met de burens weg te houden met onbedrukt golfkarton en takken. Het is vooral ontzettend hard genieten!” aldus Stef. Hij gebruikt een riek om het gras en de grond los te maken. Wij bevelen je een woelvork of grelinette aan. Deze riek is namelijk speciaal ontworpen om de grond te breken en los te maken, zonder dat de grond wordt gekeerd. De grondlagen worden niet door elkaar gehusseld, waardoor het bodemleven intact en gezond blijft.

Het vlakke deel van de oprit is verhard als karrenspoor met ruimte voor planten en infiltratie van regenwater

10% korting

op alle wandelschoenen van Lowa en Regatta en op de wandelkousen van Bridgedale
op vertoon van uw lidkaart van natuurpunt.

FRAMANDI

Schoenen - Lederwaren

Vrijheid 71 & 83, Hoogstraten, 03 314 11 84

En een gezonde bodem is de basis voor een succesvolle ecologische (moes)tuin. Bij het wieden maakt Stef verder dankbaar gebruik van obsidentify om wilde planten te herkennen en te kiezen of hij ze laat groeien of wiedt.

Meer info: <https://velt.nu/bodemzorg> en <https://waarnemingen.be/>

Meer natuur met een groendak

Stef en Marjan hebben het plat dak van hun keuken en van hun garage zo aangelegd dat er mettertijd een groendak van kan worden gemaakt. Als we om ons heen kijken ligt hier nog een enorm potentieel om meer natuur te realiseren: garages, tuinhuizen, fietsenstallingen, bushokjes, ... En geef toe het is aangenamer neerkijken op groen dan op dakbedekking.

Dirk en Kris schreven zich een tijd terug in voor de samenaankoop van dakisolatie en groendaken door IOK. Een groendak zorgt er niet alleen voor

dat je dak nog beter is geïsoleerd en je dus minder moet verwarmen in de winter. In de zomer zorgt het ook voor verkoeling doordat een deel van het gebufferde water verdampt en warmte onttrekt. Met de aanleg creëerden ze 110 m2 extra natuur. De planten zetten CO2 om in zuurstof en halen fijnstof en NOX uit de lucht. NOX of stikstofdioxide is schadelijk

voor de mens en mee verantwoordelijk voor de afname van de biodiversiteit.

Meer info: <https://www.natuurpunt.be/pagina/hoe-leg-je-een-groendak-aan>

Met de aanleg van dit groendak creëerde deze Natuurpunter 110 m2 extra natuur

+32 3 314 52 99 +32 472 48 53 41

Vrijheid 119, 2320 Hoogstraten

BEKIJK HIER DE VERREKIJKERS

ALTIJD OPEN OP:
WWW.OPTIEKDOMINIEK.BE

Maandag t.e.m. vrijdag 09.00 - 12.30u en 13.30 - 18.00u • Zaterdag 09.00 - 17.00u

Nieuwjaarswandeling

Nieuwjaarswandeling

Erfgoed in de Smisselbergen

Erfgoed in de Smisselbergen

De voorbije maanden in beeld

Kaas en Wijn avond

Kaas en Wijn avond

Paddenschermen plaatsens

Uitstap naar de Westhoek

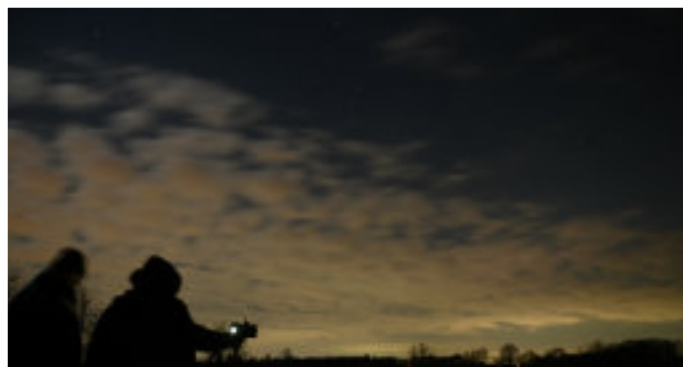
Digitaliseren door werkgroep Erfgoed

Fotowerkgroep in de Maatjes

Paddenschermen plaatsen

Op zoek naar Noorderlicht...

wandelen, natuurbeheer, genieten,...

Bomen knotten

Uitstap naar de Westhoek

Uitstap naar de Westhoek

OPROEP

Leuke foto's van activiteiten in onze afdeling mogen doorgestuurd worden naar verschraegen.wim@telenet.be.

Foto's verschijnen op zowel onze site als op de facebookpagina van Natuurpunt Markvallei. En misschien ook in deze overzichtsrubriek!

VERSMISSEN JANSSENS & PARTNERS

UW VERZEKERINGSMAKELAAR
UW BANKIER

GRAVIN ELISABETHLAAN 7, 2320 HOOGSTRATEN - TEL. 03 314 37 88 - WWW.VERSMISSENJANSSENS.BE

FSMA 019646 A-B

RPR 0427.924.606

Tom De Bruyne
Optiek • Contactlenzen
Vrijheid 184 - 2320 Hoogstraten - T. 03 314 69 37
www.optiektomdebruyne.be

Voor leden van Natuurpunt:

- 10% op monturen
- 10% op glazen
- 10% op zonnebrillen

De Rooyborstjes

Girlpower voor meer natuur

Het is een traditie geworden. Elk jaar is er wel een team dappere vrijwilligers of sympathisanten dat de uitdaging aan wil gaan om deel te nemen aan Expeditie Natuurpunt. Zo verzamelen ze financiële middelen om ons aankoopbeleid te ondersteunen. En dit jaar zijn er zelfs twee teams. We stellen ze graag aan jullie voor.

Rooyborstjes 1

Deze zotte bende van 4 vrouwen bestaat uit Marina, May, Annie en Karolien.

Ik ben Marina en ik hou van de natuur, van rust, van wandelen, van tuinieren, van lekker eten, van buiten zijn. Ik werk graag met dingen die de natuur schenkt. Meedoen aan de expeditie is een uitdaging. Het is niet alleen wandelen, maar een heel sociaal gebeuren met winst voor de natuur.

Ik ben May en ik hou van wandelen, volksdansen en ik ben heel graag bezig met mijn kleinkinderen. Ik doe veel vrijwilligerswerk. Ik ben graag buiten en wandel deze tocht mee voor meer natuur en het behoud ervan.

En ik ben Annie. Sinds corona ben ik

dagelijks gaan wandelen en dit het liefst in de rust en stilte van de kwetsbare natuur met al zijn verrassende wonderen. Bij wandelingen op het platteland zet ik mij ook in als zwerfvuilverwilliger. Als ik ergens aan begin, ga ik ervoor! De expeditie t.v.v. Den Rooy spreekt me echt aan. Dat is immers de geboortestreek van mijn vader. Dat gebied verdient zeker onze steun.

Ik ben Karolien. Ik ben een spring-in-'t-veld en een creatieve duizendpoot, met een passie voor muziek en een hart voor de natuur. Al enkele jaren loop ik met het idee om met een team onder de naam 'De Rooyborstjes' mee te doen aan de expeditie. Dit jaar wordt deze wens waarheid! Onze natuur verdient dit!

Ons team "De Rooyborstjes 1" gaat de uitdaging aan om de 65 km lange 'Grote Neteroute' te stappen. Misschien proefde je al de heerlijke verse soep of smulde je van een pannenkoek. Misschien heb je genoten van onze heerlijke kaas- en wijnavond.

Rooyborstjes 2

De Rooyborstjes 2 zijn een groep jonge mama's die al lang tegen elkaar aan het zeggen zijn om het er eens van te pakken samen. Marjan, de vrouw van onze medewerker Stef, zag dat er een nieuwe belevingsroute werd toegevoegd bij Expeditie Natuurpunt. Nog steeds 2 dagen stappen, maar minder kilometers en meer beleving. Het signaal voor Marjan om de jonge moeder brigade op te trommelen. Elly, Evi, Elien en Marjan gaan zo dus op vrolijk vriendinnenweekend, bovendien verzamelen ze een centje voor onze natuur waar ze met hun kroost vaak in vertoeven!

Voor meer info of om te steunen met een gift: <https://expeditie.natuarpunt.be/nl-NL/steun-een-team-steun-de-natuur>

Wil je ons steunen?

Kom dan genieten van een heerlijk '50 tinten ei-ontbijt' op zondag 7 mei, al dan niet na de vroege vogelwandeling.

ASB

STUDIEBUREAU BOUWKUNDE

Minderhoutdorp 4 - 2322 Minderhout
03 - 314 41 15
www.tuinmachinesstoffels.be

Uwadviseur voor kredieten
& verzekeringen zowel voor
particulieren als KMO's

bevoegde partner
van

DVV

Van Huffel Verzekerings NV
Vrijheid 74
2320 Hoogstraten
03/314.46.10
vanhuffel@dvv.be
www.van-huffel.be

Do de gratis
check-up
online

FSMA 14563 A

Paul van Huffel

**Carolinestraat 11
2322 Minderhout
Tel. : 0475/66.92.77 Paul
Email : info@love2heal.be**

Weetjes over vogels

Deel 5: voortplanting

Tekst: Jef Leestmans - gebaseerd op het artikel Vogelfysiologie van Geert Creylman en Jef Brandt

In deze reeks van artikels gaat Jef ons meenemen in de wondere wereld van de vogels. Hij zal het wetenschappelijk artikel over vogelfysiologie hiervoor wat aanpassen naar een iets vlottere tekst zodat iedereen kan meegenieten en wat kennis kan opdoen. Vogels zijn overal te zien, maar dikwijls weten we er echt niet veel over zoals hoe zingen ze, hoe vliegen ze of dromen vogels, waarom vallen ze niet van een tak als ze slapen. In een paar afleveringen gaan we op deze vragen in. In dit nieuwe artikel zoomen we wat dieper in op de voortplanting van vogels. De foto's van vogels ter illustratie zijn van de hand van Jef Leestmans.

Fysiologie van de voortplanting

De geslachtsorganen: zijn er wezenlijke verschillen met de zoogdieren?

Voortplantingsstelsel: meestal is enkel het linker vrouwelijk geslachtsstelsel ontwikkeld en degenereert het rechter ovarium. Bij mannelijke vogels is ook de linker testikel goed ontwikkeld maar de rechter degenereert niet en groeit later tot bijna dezelfde afmeting als de linker. Sommige species (o.m. roofvogels) hebben toch een dubbel ♀ geslachtsstelsel.

Enigszins gelijkaardig aan wat er met de zangcentra in hersenen buiten het broedseizoen gebeurt, zijn de testes zeer sterk gereduceerd buiten het paarseizoen om energie-economische redenen.

In tegenstelling tot amfibieën, vissen en sommige reptielen waar de vorming van eicellen verder blijft gaan bij de volwassen wijfjes, kunnen ♀♀ van vogels wel nieuwe eicellen aanmaken tijdens hun groei als embryo maar niet meer

daarna.

De fallus is duidelijk aanwezig bij sommige mannelijke vogels (eend, gans, loopvogels, ooievaars) maar weinig of niet te zien bij de meeste vogelsoorten.

Sperma wordt opgeslagen in een bijna externe uitstulping van de cloaca (wat kan gebruikt worden bij de geslachtsbepaling) waar de temperatuur tot 4°C beneden de interne lichaamstemperatuur kan liggen. De tijdspanne tussen de inseminatie en de fertilisatie kan nogal wat verschillen, van enkele dagen tot enkele weken, het langst bij de albatros (tot 2 maand) waar de vrouwelijke albatrossen na de inseminatie nog ver weg vliegen om voldoende voedsel te vergaren opdat de dooiers zich voldoende kunnen ontwikkelen, pas wanneer die ontwikkeling voldoende is zal de bevruchting kunnen gebeuren.

Zijn vogels het ganze jaar door in staat tot voorplanting?

Alle vogels planten zich voort door het leggen van eieren en doorgaans broeden ze die allemaal zelf uit, behalve de broedparasieten die een waardvogel gebruiken en verschillende soorten grootpoothoenders

(Megapodiidae) waaronder de thermometervogel (*Leipoa ocellata*) en de Australische boskalkoen (*Alectura lathami*). Bij die laatste worden eieren gelegd in een zelfgebouwde compostheuvel, waarin de temperatuur vooral door de haan geregeld wordt. Na een lange broedtijd kippen de zeer goed ontwikkelde kuikens uit, maar dan is er geen broedzorg meer door de ouders – de temperatuur binnen in de composthoop is bepalend voor het geslacht van de kuikens – ook dit lijkt op het gedrag van sommige reptielen.

Bij vele vogelsoorten volgt de voortplanting een jaarlijks ritme: het systeem wordt ingeschakeld bij het begin van het broedseizoen en daarna uitgeschakeld, de organen verkleinen dan en ze zijn dan asexueel als het ware en dan zelfs niet meer in staat zich voort te planten. Daglengte is een belangrijke parameter voor de start van het broedseizoen. Sommige soorten kennen slechts één broedperiode per jaar, bij andere vogels (duiven, wilde eend) kan de broedperiode veel langer duren met verschillende broedcycli.

De beschikbaarheid van voedsel is een bepalende factor: raven zijn alleseters en kunnen al beginnen te broeden in december, ook hun monogame levensstijl – met gedeelde ouderzorg – speelt hierbij een belangrijke rol.

Na de winter verzamelen vogels de nodige energie om met de voortplanting te starten, maar wanneer in de lente nog een relatief

Drieteenmeeuw met jong

Noordse Stern met voedsel

lange koudegolf komt (zoals in 2018!) verliezen ze teveel energie, wat tot uitstel van broeden kan leiden.

De meeste vogels zijn seizoenbroeders maar de reproductieve strategie verschilt afhankelijk van omgevingsfactoren, het ontwikkelingsstadium van het kuiken bij het uitkippen en de omvang van de ouderlijke zorg. Endogene en exogene factoren bepalen het broeden.

Zogenaamde 'onbepaalde' leggers, zoals veel hoenderachtigen, blijven eieren leggen wanneer de eieren worden weggenomen terwijl 'bepaalde' leggers (roofvogels) slechts een beperkt aantal eieren leggen.

Vogels hebben naar onze begrippen een nogal onhandige manier van copuleren, hoe werkt dat?

Slechts 3% van de vogelsoorten heeft een fallus (o.m. eenden, ganzen, struisvogels), bij de andere soorten is er wel als embryo een penis maar die wordt gereduceerd tijdens de groei. Paring gebeurt zeer snel, als een soort van cloacale kus door contact met de cloaca's van het ♂ en van het ♀.

De copulatie is zeer snel maar wordt dikwijls herhaald. Soms gebeurt de copulatie in het nest, soms al zwemmend en bij gierzwaluwen in de vlucht.

Zijn vogels trouw?

De meeste vogels, naar schatting 90%, zijn monogaam, tenminste tijdens het

voortplantingsseizoen. Sommige koppels blijven elkaar trouw voor één nest, andere gedurende een heel broedseizoen en nog andere levenslang. Beide ouderparen nemen dikwijls samen de zorg voor de jongen waar. Maar monogamie is eerder een vorm van sociale monogamie en niet zozeer seksuele monogamie. Sociale monogamie duidt bij de meeste zangvogels op de actieve ouderrol van de ♂: verdediging van het nest en het territorium, het voeden van het broedend wijfje en het aanbrengen van voedsel voor de jongen. Bij enkele soorten, vooral deze waar de mannetjes en wijfjes op elkaar lijken, zal het mannetje ook broeden. Maar het is zeker geen synoniem voor wat wij huwelijksrouw zouden noemen: samen jongen groot brengen is niet gekoppeld aan seksuele trouw. Zoals blijkt uit genetisch onderzoek 'bedriegen' partners elkaar vaak en alle eieren in een nest zijn niet noodzakelijk van dezelfde vader, zelfs sociaal monogame wijfjes leggen soms een ei in een vreemd maar soort eigen

nest. Zeker bij steltlopers ziet men de meest verrassende combinaties van relaties en paargedrag (Gejl, 2016).

Sommige vogels, vooral de langlevende soorten, zijn trouw voor het leven: knobbel-zwanen, kraaiachtigen (raven), roofvogels, brandganzen, albatrossen en grutto's zijn trouw, zelfs als ze gedurende de wintermaanden min of meer van elkaar gescheiden zijn geweest. Bij grutto's en zwaluwen migreren beide geslachten afzonderlijk maar vinden elkaar terug in het voorjaar op hetzelfde nest, blijkbaar het bindende element. Trouw maakte raven gevoeliger voor uitroeiing doordat de dood van een partner de toekomst van 'het paar' uitschakelt. Vogels die niet zo lang leven kunnen zich dat niet veroorloven, het is een afweging tussen gedeelde (= betere) ouderzorg en betere overleving voor de soort. Volgens sommige onderzoekers zouden de hersenen van vogels die langdurige relaties aangaan, zoals papegaaiduikers en stormvogels, gemiddeld 15 % groter zijn dan promiscue soorten zoals aalscholvers, verhoudingen tot lichaamsgewicht in acht genomen (Emery et al, geciteerd door Nicholson, 2018). Volgens die theorie zijn die grotere hersenen nodig bij monogame vogels omdat ze slimmer moeten zijn om hun partner te begrijpen.

Mussen echter zijn niet trouw en wanneer een ♀ haar ♂ verliest tijdens

Eider met eierdons om de eieren warm te houden

het broeden, zal een nieuwe man zelfs de eieren en de jongen van de vorige ♂ uit het nest gooien en, idem dito, wanneer het ♀ 'nieuw' is, bestaat de kans dat zij de eieren en jongen van het vorige wijfje doodt.

Pimpelmezen zijn zoals 90% van de vogels "sociaal monogaam" in de zin dat ze koppels vormen en de werklust voor de ouderzorg delen, maar daarna 'scheiden' ze dikwijls. Mannelijke heggenmussen helpen de jongen grootbrengen maar de wijfjes paren dikwijls ook met 'vreemde' mannen.

Eén van de voordelen van permanent samenblijven werd waargenomen bij koppels pimpelmezen, de 20 tot 50 % mezen die permanent samenbleven begonnen gemiddeld 1 dag vroeger met de eileg en produceerden 0.7 meer jongen. Maar de meeste scheidingen gebeuren wanneer een partner te laat komt: indien één van hen 3 dagen te laat komt is er 5 x meer kans dat een andere partner gevonden wordt wat een voordeel is voor vogels met relatief hoge mortaliteit.

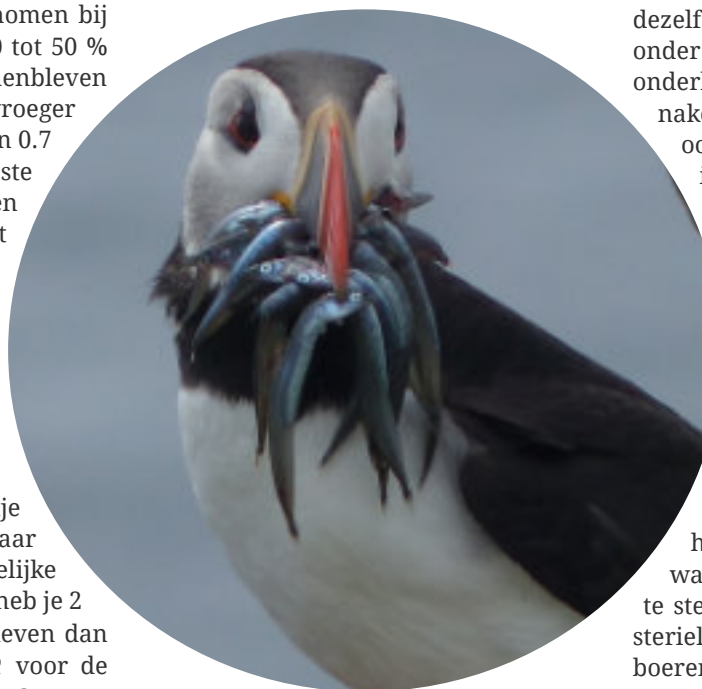
Gewoonlijk moet het mannetje de partner verleiden, maar soms heb je opmerkelijke situaties bv. op de Orkney's heb je 2 x meer ♀♀ blauwe kiekendieven dan ♂♂ en daar vechten de ♀♀ voor de aandacht van de ♂♂ die dan ook paren met meer dan één wijfje.

Polyandrie (1 ♀ kiest verschillende ♂♂ tijdens het broedseizoen) komt voor bij de franjepoot en morinelplevier waar de ♂ de gehele broedzorg doet en de ♀ een andere ♂ zoekt wat zich uit in hun beider pluimage (het zijn de ♀♀ die de mooiste verenpracht hebben). Ouderzorg die volledig gedragen wordt door het ♂ komt ook voor bij verschillende andere soorten (Temmincks strandloper, zwarte

ruiter...).

Bij het goudhaantje broedt alleen het ♀ maar het ♂ neemt ook de zorg voor de jongen op zich terwijl het ♀ aan een nieuw nest begint.

Polygenie komt voor bij verschillende soorten en werd o.m. opgemerkt bij een buizerd trio (2 ♀♀ en 1 ♂ op één nest, de wijfjes broedden samen op een 6-tal eieren). Ook werd bij een oehoe een nest met 4 jongen succesvol grootgebracht, waarbij een koppel geholpen werd door een tweede wijfje, dat vermoedelijk niet tijdig een partner vond.

Buidelmezen vormen een apart geval: het mannetje bouwt zeer zorgvuldig een nest en wanneer hij een wijfje heeft, wordt het nest afgewerkt en de eitjes gelegd maar dan scheidt ofwel het ♂, ofwel het ♀, erop rekenend dat de andere de jongen wel zal groot brengen. Soms loopt dit mis en trappen beide ouders het af en sterft het broedsel af.

Komen in de natuur kruisingen tussen vogelsoorten voor?

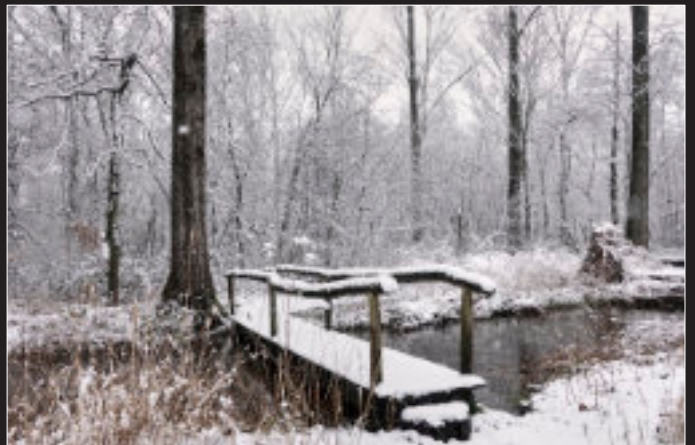
Zowel soortindeling (systematiek) en naamgeving (nomenclatuur) zijn artificieel en hebben dan ook dikwijls wijzigingen ondergaan volgens niet steeds steek houdende criteria.

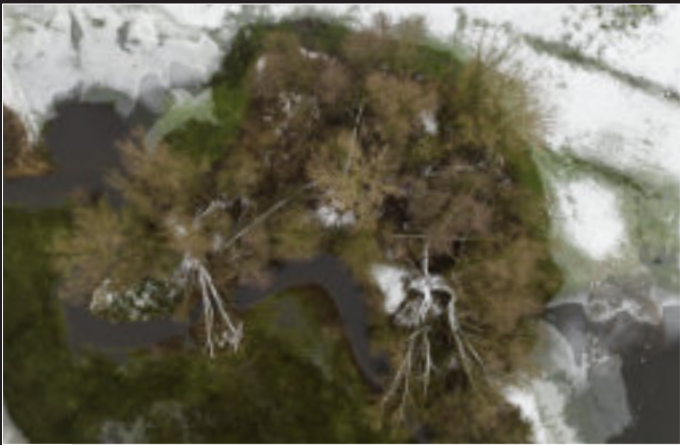
Dankzij het genetisch onderzoek is de omschrijving van 'soort' nu veel duidelijker maar vroeger werden de soorten ingedeeld voornamelijk op basis van hun morfologische kenmerken, criteria die moeilijk vol te houden waren vermits door convergentie totaal onverwante soorten toch gemeenschappelijke kenmerken kunnen hebben. Later werd gesteld dat individuen tot dezelfde soort behoren indien ze onder natuurlijke omstandigheden onderling paren en vruchtbare nakomelingen geven. Ondanks dat ook dit criterium voorbijgestreefd is door het gebruik van de moleculaire biologie, steunt de taxonomie nog vooral op morfologische kenmerken en het paargedrag.

In gevangenschap is hybridisatie of kruising tussen soorten, die zelfs niet tot dezelfde genera behoren, zeker niet ongewoon maar ook in de natuur zijn dergelijke hybriden niet zo zeldzaam, waarbij het dan wel moeilijk vast te stellen is of de hybriden fertiel of steriel zijn. Zo zijn er meldingen van boeren- x huiszwaluw, huis- x oeverzwaluw, boeren- x oeverzwaluw, auer- x korhoen, meerkoet x waterhoen, brand- x roodhalsgans en kruisingen tussen verschillende meeuwensoorten, ook tussen vinkensoorten, tussen mussen en tussen gorzen enz. Soms is hybridisatie beperkt tot één jong in een nest met meerdere 'zuivere' kuikens. (Driesens & Van Grouw, 2017; Driesens 2017)

Hulp bij de cryptopuzzel nodig?

A10	B17	C8	D16	E3	F12	G23	H9	I14	J2	K24	L7	M18	N1	O5
P21	Q0	R15	S4	T22	U13	V20	W6	X0	Y11	Z19				

Laarzenpad, Merkske - Herman Mertens

Bosanemoon, Merkske - Wim Verschraegen

Gewone pad, Minderhout - Wim Verschraegen

Gewone pad, Minderhout - Wim Verschraegen

Laarzenpad, Merkske - Herman Mertens

Baarle Brug - Wim Verschraegen

Het Merkske, Baarle Brug - Senne Verschraegen

Behaarde Rode Bosmier, Merkske - Wim Verschraegen

De Mosten - Wim Verschraegen

Activiteiten

Hieronder een overzicht van onze activiteiten voor de komende maanden. Kijk steeds op www.natuurpuntmarkvallei.be voor de meest actuele informatie.

23-04-2023

Foto-excursie: Natuur in de stad

- 📍 Parking Van Cuyck
- 🕒 08.00 u
- 💰 Gratis

De fotowerkgroep van Natuurpunt Markvallei organiseert regelmatig excursies op zondag naar bijzondere plaatsen. De foto-uitstappen zijn telkens bedoeld om de deelnemers de kans te bieden van mekaar te leren. De leden van de fotowerkgroep zoeken in het natuurgebied naar mooie foto-objecten en proberen deze op een zo goed en zo mooi mogelijke manier in beeld te brengen. Uiteraard breng je best je fototoestel mee, maar deelnemen is in ieder geval gratis. Deze keer onderzoeken we het centrum van Hoogstraten op zoek naar natuur in de stad.

23-04-2023

Erfgoeddag: "Schelft van Jan"

- 📍 BC Vallei van het Merkske De Klapekster
- 🕒 13.00 u
- 💰 Gratis

We kennen allemaal veel mannen met de naam Jan, maar voor Natuurpunt Markvallei was Jan Spannenburg een zeer belangrijk figuur. Bij het overlijden van Jan kregen wij als natuurvereniging destijds de taak om zorg te dragen voor de collectie van Jan. Heel wat opgezette dieren, vogeleieren, lectuur, dia's etc., zijn onderdeel van deze collectie. Bij het thema "Beestig" tijdens de Erfgoeddag willen we van het moment gebruik maken om aan het brede publiek nog eens de collectie te tonen in een jaren '60 thema op de schelft (hooizolder) van het bezoekerscentrum.

28-04-2023

Lezing: "Insecten" door Joeri Cortens

- 📍 BC Vallei van het Merkske De Klapekster
- 🕒 19.30 u
- 💰 €9,- Leden
€11,- Niet-leden

Insecten bestuiven onze planten, zijn voedsel voor andere dieren en zijn de ware superhelden van onze natuur. Toch slinkt hun aantal zienderogen. Op 20 jaar tijd zijn we de helft kwijtgespeeld. Reden genoeg voor Natuurpunt Markvallei om Joeri Cortens uit te nodigen voor een lezing over deze geheimzinnige kleine diertjes. Je zult versteld staan van de diversiteit aan kleuren, vormen, levensstrategieën. Aan de hand van prachtige macrofoto's komt er je een wereld tegemoet die in ons dagelijks leven onzichtbaar lijkt.

07-05-2023

Vroege vogelwandeling met ontbijt

- 📍 BC Vallei van het Merkske De Klapekster
- 🕒 06.00 u
- 💰 Gratis (ex. Ontbijt)

Natuurpunt Markvallei organiseert elk jaar een vroege vogelwandeling in de vallei van het Merkske. De traditie wil dat van de gelegenheid gebruik gemaakt wordt om nadien te genieten van een heerlijk ontbijt in het bezoekerscentrum. In de vroege ochtend trekken we er op uit om te kunnen genieten van het gezang van de vogels. Bijzondere aandacht is er voor de zingende nachtegale in de vallei van het Merkske. De wandeling is gratis. Nadien kan je genieten van een heerlijk ontbijt met eiergerechten. Hiervoor dien je je wel in te schrijven. Het ontbijt is ten voordele van Expeditie Natuurpunt. Meer details volgen op onze website.

14-05-2023

Wilde Snuitdagen: "Op stap met Zjefke de zwerver"

- 📍 BC Vallei van het Merkske De Klapekster
- 🕒 13.00 u
- 💰 Gratis

In het kader van de "Wilde Snuitweek" van Natuurpunt organiseren we onze jaarlijkse "vuilebuitenspeeldag" bij bezoekerscentrum Vallei van het Merkske. Samen met onze gidsen ga je met het gezin op stap met Zjefke de zwerver. Verwacht je o.a. aan blotevoetenpaden, klimmen in bomen en camoufleren tussen de struiken! Achteraf kan je dit alles verteren op het terras van De Klapekster waar de vrijwilligers van Natuurpunt Markvallei met open armen klaarstaan.

04-06-2023

Kick-off "Insectenzomer"

- 📍 BC Vallei van het Merkske De Klapekster
- 🕒 13.00 u
- 💰 Gratis

Insecten bestuiven onze planten, zijn voedsel voor andere dieren en zijn de ware superhelden van onze natuur. Op 20 jaar tijd zijn we helaas de helft kwijtgespeeld. Tijd dus voor actie! Daarom lanceren we in de zomer van 2023 een nieuwe campagne rond insecten. Van 1 juni tot en met 31 augustus 2023 dagen we het grote publiek uit om zoveel mogelijk insecten digitaal te vangen met ObsIdentify tijdens de Insectenzomer. Met Natuurpunt Markvallei organiseren we een heuse "Kick-off" met leuke weetjes en kriebelende Snuit-activiteiten.

17-06-2023

Nachtje op Den Rooy

- 📍 Den Rooy
- 🕒 21.30 u
- 💰 Gratis

Wanneer het donker wordt in natuurgebied De Rooy is er nog steeds veel te beleven. Nachtzwaluwen en vleermuizen jagen op nachtvinders en houtsnippen vliegen snorrend boven je hoofd. Wil je dit meemaken en deze dieren ontmoeten wanneer ze actief zijn? Dat kan. We zetten mottenvallen op om nachtvinders te vangen en we zijn, zoals vorig jaar, getuigen van het geheime leven van de nachtzwaluw en houtsnip. Ondertussen luisteren we via de bat-detector naar het geluid van vleermuizen. En de Witte Wieven? Wie weet... Leuk voor jong en oud. Dus breng de (klein)kinderen maar mee!

25-06-2023

Foto-excursie: Halsche Beemden

- 📍 Parking Staatsbosbeheer
- 🕒 07.00 u
- 💰 Gratis

De fotowerkgroep van Natuurpunt Markvallei organiseert regelmatig excursies op zondag naar bijzondere plaatsen. De foto-uitstappen zijn telkens bedoeld om de deelnemers de kans te bieden van mekaar te leren. De leden van de fotowerkgroep zoeken in het natuurgebied naar mooie foto-objecten en proberen deze op een zo goed en zo mooi mogelijke manier in beeld te brengen. Uiteraard breng je best je fototoestel mee, maar deelnemen is in ieder geval gratis. Deze keer werpen we een blik naar het fantastische gebied Halsche Beemden.

WILDE SNUITDAGEN

SNUIT

**ZONDAG
14 mei**

OP STAP MET ZJEFKE DE ZWERVER

Ben jij een blotevoetenplaeteraar, modderkneder, sprietjesgrazer of gewoon een stille verstapper? Kom dan zeker zondag 14 mei naar bezoekerscentrum Vallei van het Merkske, De Klapekster. Je gaat op stap met Zjefke de zwerver, een gratis natuurbelevingswandeling in Wortel-Koloniël. Je start aan het bezoekerscentrum tussen 13u en 14.30u. Om in de stemming te komen kan je hieronder aan de slag met onze snuitwoordzoeker!

M	X	N	Y	O	X	I	S	N	U	I	T	B	I	P	A
E	C	Z	M	O	D	D	E	R	O	G	Y	U	D	L	E
W	H	V	S	B	G	B	J	P	Z	U	L	I	V	O	E
Y	A	R	O	B	L	O	T	E	V	O	E	T	E	N	O
E	E	E	O	U	G	E	S	W	X	M	G	E	R	S	Y
X	X	T	A	I	B	O	E	M	L	Y	N	N	S	P	S
F	H	T	X	T	S	X	E	O	P	K	U	P	T	E	E
B	G	O	F	E	K	I	B	O	S	L	P	R	O	E	I
A	R	V	C	N	W	O	L	E	D	I	O	E	P	L	X
Z	A	A	D	B	O	M	E	L	S	M	J	T	P	N	P
W	S	R	F	I	N	R	B	D	G	M	T	L	E	A	O
S	S	N	W	N	Z	J	E	F	K	E	A	O	N	T	R
X	N	V	X	G	T	W	I	I	A	N	O	K	K	U	I
H	O	O	N	O	H	S	R	S	H	S	B	E	C	U	G
Y	R	P	K	I	G	K	K	X	F	L	A	T	S	R	X
Z	I	M	V	P	K	A	O	O	P	J	D	F	N	D	I

zjefke
kriebelbeestjes
modder
blotevoeten
pungel
buitenpretloket
klimmen
verstappen
snuut
buitenbingo
zaadbom
plans
flats
boe
bos
grassnar
ravotter
speelnatuur

Fietsen door erfgoed

Natuurpunt Markvallei heeft een hart voor erfgoed. In 2022 organiseerden we twee keer een cursus rond landschap, erfgoed en natuur. Tijdens deze cursussen organiseerden we excursies met de fiets. Naast leerrijk waren deze ook zeer amusant. In Limburg fietsen ze door water en lucht. Natuurpunt Markvallei fietst met gids Veerle Beernaert door erfgoed.

15 april: MARK-ANTE VERHALEN TE MEERSEL-DREEF

We fietsen langs de Mark naar Meersel-Dreef. Grenspalen en poosplaatsen vertellen een verhaal over mensen en lang vergeten conflicten. Een kapel, een klooster en een grot getuigen van diep geloof en volkse devotie. De Mark slingert langs meanders, vistrappen en sluizen door een prachtig landschap met beemden.

13 mei: MAG HET IETS MEER ZIJN

Wanneer de schoolstrijd losbarst in België bekostigt de familie Van den Bergh twee klaslokalen op de Mussenakker. Later wordt dat het nu magnifiek gerestaureerde klooster. Op weg naar Maxburg passeren we de Meirberg. Hier vinden we een fossiele duin uit de laatste ijstijd waar jagers-verzamelaars zo'n 13 000 jaar geleden hun kampen bouwden. Kasteel Ter Meiren, gelegen in een prachtig bos, is de laatste stopplaats.

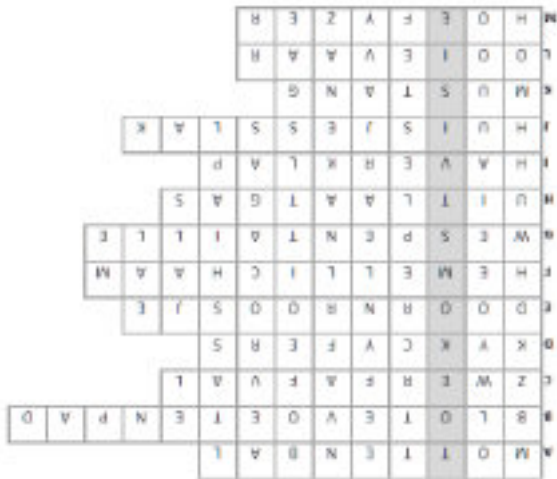
10 juni: HEERLIJK HEERLE

E. Jacquemyns kocht vanaf 1845 in Heerle, Minderhout en Ulicoten 1300ha heidegrond om er zijn landbouwproject te beginnen. Hij bouwde er een steenbakkerij, een modelhoeve en 40 boerenarbeiderswoningen voor zijn werkvolk. De naaldbossen, dreven en boerderijen vertellen het boeiende verhaal van onze streek.

Praktisch

We vragen een deelnameprijs per fietstocht: €5 voor leden, €7 voor niet-leden. We vertrekken iedere keer rond 9.00u en komen aan rond de middag. Meer details ontvang je na inschrijving. Inschrijven noodzakelijk via www.natuurpuntmarkvallei.be

Oplossing van de cryptopuzzel

Cursussen 2023

Natuurpunt organiseert voor het eerst dit jaar de “Insectenzomer” van juni tot eind augustus. Dit onder het motto “Niet meppen, maar appen”. Met deze campagne willen we iedereen aanzetten om de app ObsIdentify te gebruiken om insecten waar te nemen en te herkennen. Als voorbereiding twee leerrijke cursussen gegeven door Joeri Cortens en praktische hulp van Boswachter Bart.

Cursus Dagvlinders

Wie houdt er niet van vlinders? Wie een beetje oog heeft voor deze sierlijke insecten, merkt al snel dat zelfs in een eenvoudige tuin verschillende vlindersoorten voorkomen. Natuurpunt Markvallei organiseert deze laagdrempelige cursus samen met Joeri Cortens. Hij leert je vanuit de theorie in het veld vlinders herkennen. Ook hun leefwijze komt uitgebreid aan bod. Samen met de cursisten van de cursus ‘Libellen’ gaan we ook op pad met Bart Hoeymans, boswachter van ANB. Hij vertelt ons meer over hoe hij zijn beheer toespitst om deze mooie insecten meer kansen te geven.

Theorie

- Dinsdag 9 mei om 19.30u
- Dinsdag 16 mei om 19.30u

Excursie

- Zaterdag 13 mei om 9.30u met Joeri
- Zaterdag 3 juni om 9.30u met Bart (en de cursus Libellen)

Kostprijs

Sociaal tarief: €20,-

Leden: €36,-

Niet-leden: €74,-

Cursus Libellen

Aansluitend op de cursus dagvlinders neemt Joeri Cortens ons mee in de wondere wereld van de libellen. In deze cursus geven ze hun geheimen prijs. Zo vinden we verlichting bij het Lantaarntje, leren we Smaragdlibel en Koraaljuffer naar waarde schatten én komen we te weten wat Paardenbijters en Glassnijders op hun kerfstok hebben. Natuurpunt Markvallei verwelkomt jullie graag voor deze boeiende cursus. Hij bestaat uit 2 theorielessen en 2 excursies, waarvan er één begeleid wordt door Bart Hoeymans, boswachter van ANB.

Theorie

- Dinsdag 23 mei om 19.30u
- Dinsdag 30 mei om 19.30u

Excursie

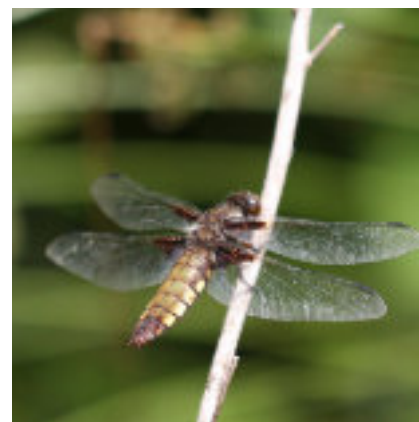
- Zaterdag 3 juni om 9.30u met Bart (en de cursus Libellen)
- Zaterdag 17 juni om 9.30u met Joeri

Kostprijs

Sociaal tarief: €20,-

Leden: €36,-

Niet-leden: €74,-

TIP! Combineer de 2 cursussen en betaal zo een alternatieve prijs

Sociaal tarief: €35,-

Leden: €63,-

Niet-leden: €101,-

TWIJFELS OVER JE JOB ZIJN MISSCHIEN HET BEGIN VAN JE START-UP

Twijfelen is normaal en het is ook goed.
Want twijfel zorgt voor verandering.
En zonder verandering is er geen vooruitgang.

Zet je twijfels om in daden met ING.

Meer info bij je ING-kantoor in Hoogstraten of in Beerse en op ing.be/doen

do your thing

De voorwaarden van toepassing op de diensten van ING (algemene en bijzondere voorwaarden, reglementen, essentiële informatie voor de spaarder, productfiches, tarieven en alle andere bijkomende informatie) zijn beschikbaar in de ING-kantoren, op www.ing.be of telefonisch op het nummer 02 464 60 04 • ING België NV • Bank/Kredietgever • Marnixlaan 24, B-1000 Brussel • RPR Brussel • BTW: BE 0403.200.393 • BIC: BBRUBEBB • IBAN: BE45 3109 1560 2789 • www.ing.be • Neem contact op met ons via ing.be/contact • Verzekeringmakelaar ingeschreven bij de FSMA onder het nummer 0403.200.393 • Verantwoordelijke uitgever: Sali Salieski • Sint-Michielswarande 60, B-1000 Brussel • 2023. 721759

De Akster is dé natuurbelevingswinkel van het vogelrevalidatiecentrum Zundert.

Gelegen in het natuureducatiecentrum is het de plek
waar u allerlei artikelen kunt kopen om de natuur
dichter bij huis te halen.

De Akster is dé winkel voor de echte
natuurlijkkliefhebber. Niet alleen informatieve
boeken en voor deskundig advies bent u
bij ons aan het juiste adres. Ook hebben
we leuke decoratieve cadeau artikelen
om bijvoorbeeld de dieren in de tuin een
handje te helpen. Daarnaast heeft het
centrum een eigen werkplaats waar onze
vrijwilligers diverse soorten nestkasten
maken. We maken oa kasten voor de
kleinere vogels als mezen, boomkruiper en
roodborst, maar ook voor de bosuil, torenvalk,
kerkuil of steenuil. Onze winkelmedewerkers
kunnen u adviseren bij het maken van een keuze.

De opbrengsten van De Akster komen direct ten
goede aan ons centrum.

De Akster, uw verrekijker-specialist

Overweegt u de aanschaf van een
verrekijker en wilt u goed advies?
Maak dan een afspraak met een van
de verrekijker-specialisten van onze
winkel. Zij adviseren u bij uw aankoop
en bieden u verschillende opties zodat
u goed kunt vergelijken. We verkopen
merken als Swarovski Optik, Bynolyt,
Bushnell en Vortex. Een afspraak
kunt u maken via 076-5974165 of via
deakster@vrczundert.nl.

AKTIE!

Breng dit Bieteutje
mee en ontvang bij
de aankoop van een
nieuwe verrekijker
de "Nieuwe Zakgids
Vogels" van Peter
Hayman of emmer
wintervoer cadeau!

VRC Zundert - Luitertweg 36a – 4882TD Zundert – 076-5974165
www.vrczundert.nl – Volg ons op Facebook en Instagram